

Ναπολέων Λαπαθιώτης

Ο Ναπολέων Λαπαθιώτης γεννήθηκε το 1888 στην Αθήνα. Καταγόταν από αρχοντική οικογένεια: ήταν γιος αντιστράτηγου κυπριακής καταγωγής που διατέλεσε υπουργός στρατιωτικών, ενώ η μητέρα του ήταν ανιψιά του Χαρίλαου Τρικούπη. Το 1898 ο Λαπαθιώτης εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στο Ναύπλιο. Πήρε καλή μόρφωση και φοίτησε στη Νομική Αθηνών, ποτέ όμως δεν αξιοποίησε το πτυχίο του επαγγελματικά. Μιλούσε Αγγλικά, Γαλλικά και Ιταλικά, ήξερε πιάνο και είχε παρακολουθήσει μαθήματα ζωγραφικής. Στα 17 του χρόνια δημοσίευσε το πρώτο του ποίημα στο περιοδικό Νουμάς. Έζησε μια ζωή γεμάτη πάθη και καταχρήσεις και, όταν έχασε και τους δύο γονείς, καθώς και την πατρική περιουσία, εξανεμίζοντας παράλληλα μια από τις πιο πλούσιες βιβλιοθήκες, αυτοκτόνησε μέσα στο σπίτι του το 1944.

Αν και ήταν πολυγραφότατος, λόγω του πάθους του για την τελειότητα, ο Λαπαθιώτης τύπωσε όσο ζούσε μόνο μία ποιητική συλλογή με τίτλο Τα ποιήματα. Πρώτη επιλογή (1939). Αργότερα, το 1964, ο Άρης Δικταίος συγκέντρωσε σε έναν τόμο το σύνολο των ποιημάτων του, που βρέθηκαν διασκορπισμένα σε διάφορα περιοδικά και εφημερίδες. Η ποίησή του χαρακτηρίζεται ως νεορομαντική και νεοσυμβολιστική με αισθητιστικές τάσεις (ποιητής «εστέτ»). Είναι ένας ποιητής χαμηλόφωνος και τρυφερός, με φανερό τάση προς τη συγκίνηση και την αναπόληση. Έφερε στην ποίηση μια νέα ευαισθησία, καθαρίζοντάς την από τον στόμφο των Αθηναίων ρομαντικών. Κυριαρχούν σ' αυτήν οι αβροί τόνοι κι αφήνει την αίσθηση του ονείρου, του αφηρημένου και του φευγαλέου

Νυχτερινό

Το ποίημα αποτελεί ένα μικρό δείγμα γραφής του Ν. Λαπαθιώτη, το οποίο συνδυάζει τη μελαγχολική διάθεση και τις λυρικές υποβλητικές εικόνες. Το έργο αντιπροσωπεύει με χαρακτηριστικό τρόπο την ατμόσφαιρα και την τεχντροπία των μεσοπολεμικών ποιητών, οι οποίοι συνθέτουν, στην πλειονότητά τους, ποιήματα σκηνοθετημένα μέσα στον ίδιο φόντο (θαμπό τοπίο, δύση, νύκτα, φεγγάρι, ένα καράβι στο μακρινό ορίζοντα), που περιγράφουν κοινές ή παρόμοιες συναισθηματικές καταστάσεις (ερωτική απογοήτευση, ψυχικός πόνος, μοναξιά). Στο ποίημα παρατηρούνται τεχντροπικά στοιχεία συγγενή με το συμβολισμό των παλαιότερων ποιητών.

- 1η ενότητα: «Ένα φεγγάρι...τίποτ' άλλο» (στ.1-2): η ερωτική μελαγχολία του ποιητή
η λυρική εικόνα του φεγγαριού, που συντροφεύει τη μοναξιά του
- 2η ενότητα: «Μια φωνή...τίποτ' άλλο» (στ.3-4): τα μελαγχολικά συναισθήματα νοσταλγίας και θλίψης,
ο αποχωρισμός του ποιητή από το αγαπημένο του πρόσωπο
η ηχητική εικόνα της φωνής που χάνεται μέσα στη σιωπή
- 3η ενότητα: «Πέρα, μακριά...τίποτ' άλλο» (στ. 5-6): η εικόνα του πλοίου που απομακρύνεται
η μελαγχολική διάθεση του ποιητικού υποκειμένου
- 4η ενότητα: «Και μόνο ένα παράπονο....Τίποτ' άλλο» (στ. 7-8): το μεγάλο παράπονο του ποιητή για την απουσία του αγαπημένου προσώπου.

Το ποίημα «Νυχτερινό» περιγράφει με λυρική υποβλητικότητα μια νυχτερινή εικόνα αποχωρισμού, η οποία διαδραματίζεται κάτω από το φως του φεγγαριού, που συντροφεύει τη μοναξιά του ποιητικού υποκειμένου. Σε όλο το έργο τονίζεται με έμφαση η δραματική έλλειψη του αγαπημένου προσώπου (είτε μέσα από τη φωνή που χάνεται μέσα στη σιωπή της νύχτας, είτε μέσα από το καράβι που απομακρύνεται). Κυριαρχούν η ερωτική μελαγχολία και η μοναξιά του ποιητή και δημιουργούν μια πικρή νοσταλγία και θλίψη.

η μουσική υποβλητικότητα των στίχων → Το ποίημα διακρίνεται από μία έντονη λυρική υποβλητικότητα που δημιουργεί η χρήση εικόνων α) οπτικών (Ένα φεγγάρι πράσινο, μεγάλο / που λάμπει μες στη νύχτα, Πέρα, μακριά, κάποιον στερνό σινιάλο / του βαποριού που φεύγει) και β) ηχητικών (Μια φωνή που γρικιέται μες στο σάλο / και που σε λίγο παύει).

Επίσης, λυρισμό στο ποίημα προσδίδει και η επανάληψη της ίδιας πάντα ομοιοκατάληκτης φράσης «τίποτ' άλλο», = τονίζει με έμφαση τη δραματική έλλειψη του αγαπημένου προσώπου.

Τέλος, η μεταφορά στον τελευταίο στίχο «στα βάθη του μυαλού μου» φανερώνει τη ρομαντική, μελαγχολική διάθεση του ποιητή και ενισχύει τη μουσική υποβλητικότητα του έργου.

το παράπονο του ποιητή → Στην τελευταία στροφή του ποιήματος ο Ν. Λαπαθιώτης αναφέρεται στο μεγάλο παράπονο που βασανίζει τη σκέψη και την ψυχή του. Το παράπονό του οφείλεται στον αποχωρισμό του μέσα στη νύκτα από το αγαπημένο του πρόσωπο που δημιουργεί στην ψυχή του και στην καρδιά του έντονα συναισθήματα θλίψης, μοναξιάς, λύπης, νοσταλγίας τα οποία εντάσσονται μέσα στη γενικότερη ρομαντική και μελαγχολική ατμόσφαιρα της ποιητικής σύνθεσης.

η ατμόσφαιρα → η ιστορία που αφηγείται ο ποιητής εντάσσεται στο γενικότερο κλίμα απαισιοδοξίας και μελαγχολίας που διακρίνει την εποχή του μεσοπολέμου. Μέσα από την ιστορία προβάλλονται έντονα εσωτερικά συναισθήματα μοναξιάς, ψυχικού πόνου και ερωτικής απογοήτευσης, μέσα στο φόντο ενός θαμπού τοπίου, στο σκοτάδι της νύκτας με κυρίαρχα μοτίβα το φεγγάρι και το καράβι που διακρίνεται από μακριά στον ορίζοντα.